

pravi, raste veliko prav dobriga vina, ki je mende nar boljši na Horvaškem; tudi sadja in žita se veliko prideluje: ali kaj bi še bilo, ko bi bila cela ravnina obdelana kakor bi mogla biti!

Tu sim srečal v soseski, ki se ji Draganič pravi, pogrebščino. Že od dalječ sim vidil neko trumo ljudi, pa nisim vedil kam grejo. Spred je šlo šest ali sedem starih mož, katerih je vsak dolg lesen križ nesel; pa niso šli po versti, temuč v šopku zmešani. Za njimi je šel duhovni. in za duhovnam mertvaški voz, ali marveč navaden kmečk voz z dvema parama volov. Mertvaška truga, za katero je šlo 20—30 večidel mladih žensk, je bila z belo rjuho pogernjena. Te ženske pa niso vpile in vekale, kakor pravijo, de je tod navada, temuč so merliča spodobno in tiho spremljale.

Kmalopoenajstih pred poldnem sim prišel v Jaško, velik lep terg na niskim griču. Tu sim zadel precej na nekiga še mladiga, prav priljudniga duhovna, ki me je v bližnji frančiškanarski samostan peljal. Samostan je blizo terga v lepim, prijetnim, pa mende nič kaj zdravim kraju, ker so vsi mnihi merzlico imeli.

Ob dvéh popoldne sim naprej v Zagreb šel. V Rakovim potoku, pri samotni pošti v prav lepim kraju, sim se le toliko vstavil, de so konje prepregli, in kmalo po peti uri sim bil že pri krasni Savi, od ktere je še dobre pol ure do Zagreba. Ni tedaj res, de Sava skozi Zagrebško mesto teče in ga deli, kakor sim v Hübner-ju (Hübners Staats-, Zeitungs- und Conversations-Lexikon) bral. Nekoliko pred šesto uro zvečer sim prišel v poglavno horvaško mesto, ki je precej veliko in ki šteje okoli 18 tisuč duš. Veči del mesta stoji na dveh gričih; na nižjim je velika, silno lepa stolna cerkev svetiga Štefana poleg škofoviga poslopja, ki ima velik krasen vert ali marveč gaj (Park), kamor se mestnjani sprehajat hodijo. — Na višjim griču pa je poslopje, v katerim horvaški Ban stanuje. Tu je tudi gimnazij, Zagrebško gledišče, in mende večidel vradij. Na tem griču je tudi krasna dvorana, ki mi jo je gosp. tajnik „Matice“ prijazno okazal. V tem lepim poslopju je muzeum osnovan, ki bo sčasama lep kinč Zagrebškemu mestu. Na jugo-zahodni strani tega griča imajo mestnjani prav lepo sprehajališče, ki ga, kakor napis kaže, po nemško „Promenade“ in — prav po slovansko „Promenada“! imenujejo! Pa tudi neko teržišče na griču ima prav slovansko (?) ime, ker se mu „Piac“ pravi. — Iz omenjeniga sprehajališča ali šetališča je razgled nedopovedljivo lep. Od tod se vidi slovito Turopolje na desni strani Save, — cela ravnina med Zagrebom in Karlovcem, visoki Klek nad Ogulinom in vojna granica noter do Bosnie, kjer se verhi nekterih visocih gor kažejo. S serčno radostjo sim tu stal in se krog in krog oziral!

Manjši del mesta pa je pod gričema v ravnini. Tu je tudi prav velik terg, ki ga „Terg Jelačića Bana“ imenujejo. V tem delu mesta je v ulicah, po katerih sim v Zagreb prišel, tudi neko lepo poslopje z zalo cerkvijo za poduk in izrejo mladih ubozih deklet. Ko sim v cerkev prišel, je nek duhoven pred altarjem z deklicami, ki jih pa ni bilo viditi, ker so bile na nekakim koru, po nemško „roženkranc“ molil — pa kako! Duhovniga sim nekoliko razumel, dekleta so pa tako berbrale, de nisim bil v stanu kar besedice razločiti, in ko bi ne bil duhovniga razumel, bi gotovo ne bil spoznal, če se tu po nemško ali po kitajsko moli. To ni molitev, temuč tlaka! — Kaj se tedaj čudite, de oživljajoči duh prave vére čedalje bolj peša, ker sami unanje šege, unanjo službo v škodo prave žive Kristusove vére povzdiguje in širite! Učite mladost — pa ne samo v Zagrebu, temuč povsod — Boga spodobno v duhu in v resnici častiti in moliti, in v vsak

svojiga življenja do zadnje ure ga bo rada častila in molila; take tlake pa se človek prej ali potlej gotova naveliča.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Siska se Novicam piše od 28. maja tole: Kakor se danes kaže, bo cena vsiga žita, ktera je poslednji čas nenadno poskočila, kmalo nižji. Začela se je že nižati; pred enim tednom je vagan pšenice še 4 fl. in 40 kr. do 5 fl., turšice 3 fl. in 20 kr. do 3 fl. in 30 kr., soršice 3 fl. in 50 kr. do 4 fl., prosá 3 fl. in 40 kr., ječmena 2 fl. in pol, ovsa 1 fl. in 40 kr. veljal; včerej in danes pa se je prodalo 6—8000 vaganov turšice žepo 3 fl. ali po 3 fl. 6 kr., pšenice 4—6000 vaganov po 4 fl. in pol, k večimu po 4 fl. in 40 kr., prosó je bilo po 3 fl. in pol, ječmen po 2 fl. in 20 kr.; samo soršica in oves sta še pri stari ceni ostala, zato ker so zaloge celó majhne. Vožnina ni že davnej tako niska bila kakor zdaj, na priliko se plača do zidaniga mosta po vodi od vagana 34 kr., po suhim pa 13 do 14 grošev; gotovo se bo ta niska vožnina po prvim obilim dežji podražila. Iz Banata sploh zvemo veselo novico, da ondi žita kaj lepo stojé. Bog daj le kmalo dežja, potem bo kruh dober kup.

Od Ščavince. Naj veljajo te besede visoko častitima rajnima gospodama Francu Habianiču in Francu Čehu! Ker se nihče več rajnih ne spomne, čem jaz, že tudi više od leta bolehost in nad grob vi-seč, od nju nekatere besede povedati, zato ker se mi okoljšine spomena vredne zdevajo. Obadva sta bila mlada, oba sta imela svojo domovino pri sv. Verbanu zvun Ptuja, oba sta služila ob enem kot podžupnika na Zelenem travniku (Wies), oba sta bila kratko časo doslužena mašnika, oba sta eno zimo: Franc Čeh 3. grudna l. l., Franc Habianič pa 25. sušca t. l. na pljučni bolezn v Gospodu zaspala. Bila sta marljiva v svojem pozivu (to je bil zrok nju rane smerti), ljubila in podpirala sta mater Slavo, ako ravno sta nemško zemljo tlačila, bila sta v muziki in petji dobro izurjena. Bila sta mi oba draga prijatla, in ko sim boleniga Čeha sam bolen pretečeno leto večkrat od sv. Volfanka med Višam in Ternovci obiskal, so me visoko častiti g. župnik Oroslov Kajnih tako milostivno in prijazno sprejeli, da se dolžnega spoznam, se blagemu gospodu očitno zahvaliti! Naj bi rajnima zemljica lahka bila! Toliko vaji nekdanji prijatelj in somučnik. Terstenjak.

Iz Notranjiga. (Odkritoserčen pretres—Konec.) Drugič pravi omenjeni sostavek, „da med 18 steklimi jih je 17 rešil, ki so se k njemu podali, in da je osemnajsti umerl, ki se je v bolnisnico podal“. Tudi to ni res, ker smo že rekli, da Babuder ne ozdravlja steklih, ampak le popadene. Kaj pa Babudrovo zdravilo zoper gotovo stekljino premore, nas uči tista žalostna prigodba z Uršo Klemenovo iz Pristave, ktero je bil stekli volk letos 11. prosenca popadel, 3. dan po popadu, to je, 14. prosenca je povžila 3 merici Babudroviga zdravila, 1. sušca pa, ko je reva stekla, so ji dali zopet 2 merici. Za teh 5 meric je morala Babudru po tarifi 25 fl. plačati, vender je vkljub vsemu temu, kakor je sploh znano, mogla za stekljino umreti. Mož in sosed, ktera sta omenjeno zdravilo povžila, res nista stekla, pa tudi nista od volka popadena, ampak le z njim v dotiki bila. Če je tedaj med 18. le eden umerl, je Urša Klemen druga, ki je smert storila. Kaj pa hoče g. Miroslav s tem reči, da je v bolnišnico poslani mož umerl, ne moremo zapopasti, ker nikakor misliti nemoremo, da je tudi on, kakor večidel prostiga ljudstva, tiste krive misli, da v bolnišnico priti in umreti je ena. Zdravilno moč Babudroviga zdravila zvediti je c. k. Postojnska kresija v letu 1828 to reč

natanjko preiskati hotla; pa kar se je pripovedovalo, je bilo tako malo resnično, in hvala, katero so zaslišane priče, ki so bile sicer popadene, pa za stekljino še ne bolne, je bila tako neizmerno napeta, da je Babudrovo zdravilo po tem ob vse zaupanje prišlo, in tako počiva ta cela reč od tistih mal v pisarnici.

Tretjič pravi omenjeni sostavek: „da še nobenega v celem cesarstvu ne vémo, da bi stekle ozdravil, in celo bolj ozdravil kot Babuder“. Na to vprašamo gospoda Miroslava: ali ni nič slišal od učitelja Laliča na Slavonskim in njegove korenine „križatiga enciana“, ktera je pred nekimi leti tako slovela, da je tudi vlada avstrijska Laliču darilo podelila; — daljne natanjčne skušnje pa so razodele, da tudi ta korenina nič ne velja. Lahko bi še veliko družih silno hvaljenih in drago plačanih zdravil zoper stekljino omenili, katerim pa se je vsim taka zgodila, kakoršna se bo Babudrovim zdravilu, ako pride v poskušnjo pri gotovo steklih.

Četrtič pravi omenjeni sostavek: „gotovo je, da zdravilstvo in lekarija narveč iz skušinj izvirate“. To je res, da je zdravilstvo vednost skušinj; da bi bilo pa zdravilstvo le nakopičenje siroviga poskušanja pa nihče terdil ne bo, katerimu je zdravilna vednost le nekoliko znana. In kaj hoče s tem pravilam g. Miroslav dokazati, da je Babudrov lek zdravilo zoper stekljino?

Petič pravi omenjeni sostavek: „da se imenitne najdbe narveči del le primerijo“. Je g. Miroslavu po premišljevanji, zasledovanji in poskuševanji vposled temeljitih pravil najdena sostava poprej še neznanih lastnost kake rastljine ali rudnine, le gol primerik, bi bilo na svetu vse le primerik!

Šestič pravi omenjeni sostavek: „gotovo je, da se deželanu ravno tako lahko najdba primeri, kot mestnjanu“. V tem sva si popolnoma edinih misel, ker tudi na deželi ljudje prebivajo.

Sedmič pravi omenjeni sostavek: gotovo je, da je lani Sardinski kralj neki Lahinji, ktera se je hvalila, da stekljino ozdravlja, izbico v bolnišnici odločil, v kateri naj skaže, kako in kaj da zna. Tudi mi smoto v časnikih brali, vender nismo dalje nič več od tega slišali. Sicer je to prava pot resnice se prepričati, da se hvaljene zdravila v bolnišnicah poskusijo.

Tedaj jez mislim:

1) Da je Babudrovo zdravilo skrivarija kakor jih imamo enacih zoper nekatere bolezni na cente, ktere so včasih celo od vlad za drag denar skrivačem odkupljene bile, bolniga in zdravnika pa potem, ko jih je rabil, goljufale. Sploh ni v zdravništvu skrivnotnih zdravil. Da pa terdno zaupanje na kakošno reč tudi včasih pomaga, nam spričujejo vražne zdravila v merzlici.

2) Ako bi bil častiti g. Miroslav vse to prevdarril, gotovo bi ne bil tako nadušeno reči hvalil, od ktere ni nič družiga popolnoma gotoviga, kakor tarifa po 5 gold.

3) Prav bi bilo, da bi se, konec storiti vsimu hrupu, Babudrova skrivarija v pričo zdravnikov pri gotovo steklih poskusila, čeravno povzdigovavci omenjeniga zdravila morejo že zlo osupnjeni biti po poslednji prigodbi z Uršo Klemenovo.

Kar pa priče zadene, ktere nezasluženo hvalo poterdujejo zdravilam, opomnim le tistih sto in sto prič, ki so Goldbergerjeve veržice na vso moč povzdigovale, čeravno so za gotovo sleparijo spoznane. Moshus.

Iz Ljubljane. Kakor lani v Gradcu, je bil letos pod predsedništvom nadzornika gimnazialnih šol Štajarskih, Krajskih in Koroških g. dr. Riegler-ja pretekla binkoštna praznike v Ljubljani posvetovavni zbor vsih g. gimnazialnih vodjev imenovanih dežel,

kterim se je tudi mnogo g. profesorjev pridružilo. Pomenki so nek v nekterih rečeh prav živi in izverstni bili. — Deželni g. poglavar grof Chorinski je prišel z g. vitezam Kreutzberg-am preteklo saboto iz Dunaja v Ljubljano nazaj. — Binkoštna praznike je dež tako lepo in obilo pomočil polja krog in krog, da je veselje viditi, kako se je vse poživilo.

Novičar iz mnogih krajev.

1. dan tega mesca je po sklepu cesarjevim od 25. p. m. nova višji policijska vradija na Dunaji v djanje stopila; blizo 40 vradnikov iz ministerstva notranjih oprav je nek vverstenih ti novi vradii. — Po sklepu cesarjevim od 18. p. m. se ima višji deželna oblast tudi v Dalmaciji kakor drugod cesarjeva namestnija (Statthalterei) imenovati, za ces. namestnika ali deželnega poglavarja je izvoljen generalmajor baron Mamula. — 29. dan t. m. je prišel presvitli cesar v Prago k slovesnemu odkritju krasniga spominka, ki je postavljen na čast vojakam českih polkov, ki so v poslednjih vojskah smert storili. — Kase ne smejo prihodnjič ogerskih bankovcev po 1 fl. nič več izdajati, in kolikor jih za plačilo prejmejo, jih morajo berž odrajtati, da se sožgó. — Unidan je bilo nenadama 7 vradnikov ministerstva kupčije deloma v pokojni stan djanih, deloma popolnoma razpušenih; misli se, da se to opira na pomanjšanje državnih stroškov. — Po „Lloydu“ bo prihodnja politiška osnova takole: Kot višji oblast v vsaki kronovini ostane cesarska namestnija z deželnim poglavarjem; cesarskim namestnijam podložne bojo kresije, obsegle bojo kresije kakor poprej njim podložne vradije z ravno tistimi imeni kakor so jih poprej v različnih deželah imele, ktere prevzamejo opravilstva, ki so jih sedanje okrajne poglavarstva (Bezirkshauptmannschaften) imele. — 29. maja je bila slovesna seja cesarske znanstvine akademie, pri kateri je bilo čez 300 povabljenih gostov, med kterimi več državnih svetovavcov, ministrov in poročnikov, 42 pa djanskih in skoraj ravno toliko dopisovavnih udov pričujočih; izmed vunanjih udov so bili le 3 iz Prage pričujoči, namreč Palacki, Reus in Rochleder. — Gosp. minister notranjih oprav dr. Bach, kot kurator akademie, je začel sejo s pohvalnim govorom, v kterim je neprenehano delavnost akademie povzdignil; za njim je govoril predsednik akademie, gosp. minister Baumgartner, ki je dokazal visoko imenitnost natoroznanstva in važnost tistiga uka, ki se s tem znanstvom pečá (bi bilo tudi šolam priporočiti); — po tem je tajnik opravila razložil, ki jih je akademie doveršila od njeniga začetka; za tem je govoril g. Kreil v zračinoslovji (meteorologii) in zemeljnim magnetizmu, in je dokazal, kako malo se je še na tem polji storilo; sklenil je pa sejo starašina akademie g. baron Hammer-Purgstall z govorom „v znanstvu mnozih jezikov“, od kteriga govora bomo drugo pot kaj več povedali. — Na Laškem zdaj židoreja prav dobro kaže. — Černogorci so jenjali Hercegovino napadati; starašinstvo Černogorsko je ukazalo, vès rop Hercegovincam poverniti. — Osnovo nove šolske postave, ki jo je Napoleon državnemu svetovavstvu predložil, je svetovavstvo zaverгло. — Avstrijski poročnik pri severno-amerikanski vladi v Washingtonu g. Hülseman je te dni zavolj Avstrii sovražniga obnašanja ondašnjiga ministra Ameriko zapustil; vsa vez, razun kupčije, je tedaj začasno nehala med Avstrio in Ameriko, v kateri ima menda Košut preveč upljivosti. — Angleži so srečni v poslednjih vojskah zoper Birmane v izhodni Indii.